

Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur

2026–2037

Vad är länsplanen?

- Länsplanerna är en del av den statliga transportinfrastrukturplaneringen
- Tolvårig handlingsplan som revideras och aktualiseras var fjärde år
- Länsplaneupprättandet – del av det regionala utvecklingsansvaret. Framtagande styrs av
  - Förordning om länsplaner
  - Infrastrukturproposition
  - Direktiv
- En miljöbedömning ska genomföras av länsplanen, och denna ska dokumenteras i en MKB

Vad kan länsplanen finansiera?

- Utvecklingsåtgärder på statligt regionalt vägnät
- Statlig medfinansiering till åtgärder på kommunalt vägnät (max 50%)
- *(Samfinansiering av utvecklingsåtgärder på nationellt vägnät, järnvägar och hamnar)*
- *(Driftbidrag för icke statliga flygplatser)*

Exempel på möjlig statlig medfinansiering:

- trafiksäkerhetsåtgärder generellt och i anslutning till öns skolor vid kommunala gator;
- investeringar för ökad trafiksäkerhet på befintliga gång- och cykelvägar samt till att utveckla och bygga ut nya cykelvägar vid kommunala gator och vägar;
- investeringar i kommunalt vägnät för ökad tillgänglighet för bland annat personer med funktionsnedsättning;
- åtgärder för kollektivtrafik

Tidplan

- ~~Remissrunda 2 september–28 oktober~~
- ~~Regionstyrelsen beslutar om planen 8 december~~
- ~~Planen redovisas till Regeringskansliet senast 20 januari 2026~~
- ~~Regeringen fastställer de ekonomiska ramarna 28 april 2026~~
- Regionfullmäktige ska utifrån de beslutade ekonomiska ramarna fastställa länsplanen senast 31 oktober 2026 och därefter delge Regeringskansliet

Län	Summa 2026-2037
Stockholm	14 703 901
Uppsala	2 687 056
Södermanland	1 468 419
Östergötland	2 872 381
Jönköping	2 424 569
Kronoberg	1 218 638
Kalmar	1 383 059
Gotland	388 983
Blekinge	666 945
Skåne	7 279 675
Halland	2 144 351
Västra Götaland	10 470 915
Värmland	1 526 950
Örebro	1 484 322
Västmanland	1 614 258
Dalarna	1 393 097
Gävleborg	1 601 420
Västernorrland	1 301 491
Jämtland	791 180
Västerbotten	1 721 779
Norrbotten	1 447 611
Summa	60 591 000

- Planram utökad från 279 mn kr -> 389 mn kr (*inkl. avräkning mot upparbetning 2022-2025*)
- Jämfört med preliminär ram: +12 miljoner kronor

Fördelning av länsplanemedel

- Namngivna objekt är större objekt som prioriteras in av länsplaneupprättaren (75 mn kr<) ➡ **På Gotland namnges även mindre objekt**
- Trafikverket ansvarar för att prioritera in åtgärder inom ramen för åtgärdsområdena utifrån prioriteringar i länsplanen. Åtgärdsområden i Gotlands länsplan:
  - Cykelutveckling
  - Trafiksäkerhet
  - Kollektivtrafik
  - Statlig medfinansiering

Fördelning av länsplanemedel

De tillkommande medlen föreslås fördelas med i huvudsak samma andelsförhållanden som den preliminära ramen som regionstyrelsen beslutade i december.

Specifika åtgärder som lyfts fram inom ramen för åtgärdsområdena:

- Breddning av väg 148 (ca 55 miljoner kronor)
- Sommarcykelväg Fårö väg 702 (ca 13 miljoner kronor)
- *GC-tunnel Färjeleds rondellen (medfinansiering från länsplanen med max 36 miljoner kronor)*

Fastställd ram	2026– 2029	2030– 2033	2034– 2037	Andel
Åtgärdsområde statlig medfinansiering	33	20	20	19%
Åtgärdsområde trafiksäkerhet	22	13	54	23%
Åtgärdsområde kollektivtrafik	22	10	8	10%
Åtgärdsområde cykelutveckling	76	38	32	38%
Namngivna objekt				
Visborg, cirkulationsplats	8	33		10%
Summa åtgärder	161	114	114	100 %

Utdrag ur Trafikverkets yttrande på länsplan 2026-2037, 2025-10-21:

”Ur ett genomförandeperspektiv ser Trafikverket att det finns utmaningar att hinna upparbeta medlen som tilldelats tidigt i planen. Åtgärderna som är aktuella att prioritera under planens första år, särskilt inom åtgärdsområde cykel, är i tidigt skede, vilket innebär att takten som medlen kommer kunna upparbetas är osäker.”

Information Priskommissionens arbete

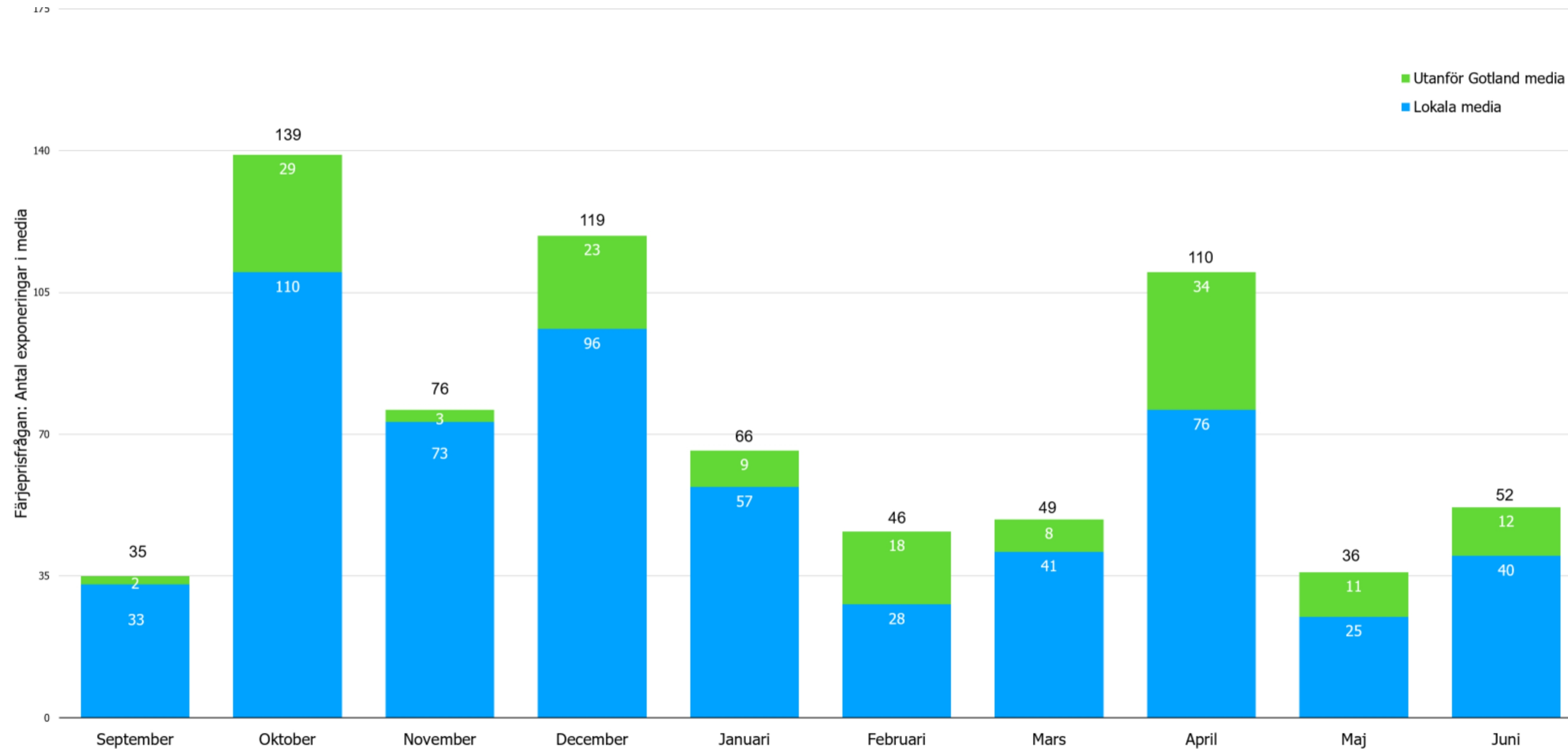
**Det har blivit dyrare de senaste åren
och det vet alla gotlänningar.**

Aktiviteter 2026

- 21 jan Riksdagsseminarium
- 17 mars Presentation av Novusundersökning och ny biljettprisstatistik på Trafikforum
- 8 april Möte med infrastrukturministern och Trafikverkets GD
- 12 juni Pressmeddelande: Vi accepterar inga försämringar av färjetrafiken
- 16 juni Debattartikel Svenska Dagbladet
- 24 juni Almedalenseminarium

+ 8 möten

Mediaexponeringar Färjeprisfrågan, statistik från Retriever

Aktuellt

- Uppföljning av biljettprisstödet – och vad händer sen?
- Regeringsuppdraget färjetrafiken från 2035
- Förändrad färjetrafik hösten 2026 till följd av höga bränslepriser?
- Hur skulle en svensk landsvägsprincip kunna utformas?

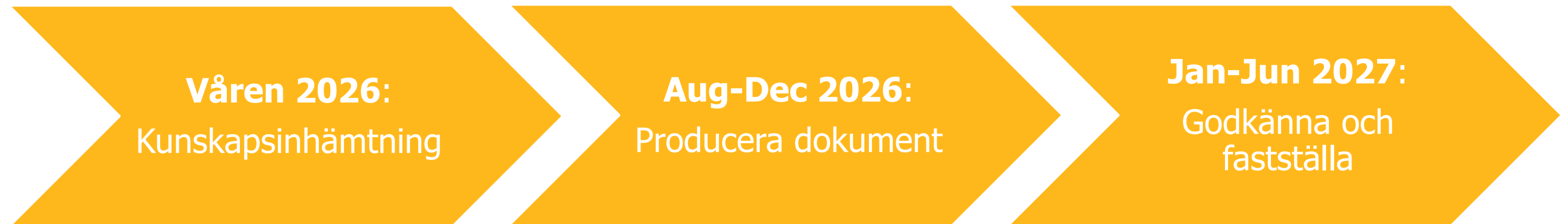
Gotländska ståndpunkter

Uppdraget

Syftet med uppdraget är att ta fram brett förankrade ställningstaganden avseende kommunikationerna till och från Gotland, som gotländskt samhälle och näringsliv kan ställa sig bakom och driva tillsammans.

- Nya ståndpunkter ska finnas framme i juni 2027.
- De gotländska ståndpunkterna ska beslutas i regionfullmäktige efter förankring i Trafikrådet.
- Ståndpunkterna ska vara utformade så att de kan användas i påverkansarbete, remissvar och dialoger på regional och nationell nivå.
- Ståndpunkterna ska senast tre månader efter uppdragsavslut ha kommunicerats till berörda aktörer genom minst två gemensamma kommunikationsinsatser.

Gotländska ståndpunkter - process

Tematisk analys - Mönster i det insamlade materialet

1. Rättvisa och likvärdighet

Färjan som infrastruktur –likvärdig tillgänglighet och samma förutsättningar för gotländskt näringsliv som motsvarande verksamheter på fastlandet.

2. Sambandet mellan transporter och beredskap

Pålitliga kommunikationer är nödvändigt både för civil beredskap (t.ex. medicinska prover, farligt gods, livsmedelsförsörjning) och för totalförsvaret.

3. Betydelsen av pris

Prisbilden är för hög och den dynamiska prissättningen är problematisk både avseende färja och flyg.

4. Turlistan – ett noga avvägt pussel

Nuvarande turlista fungerar bra, men varje eventuell försämring riskerar att få stora konsekvenser – där olika aktörer highlightar olika perspektiv. Avseende flygtrafiken uppskattas nuvarande konkurrens mellan bolagen.

Enkät färje- och flygtrafiken

Antal respondenter: 2230 st

Var bor du?

På Gotland – permanentboende: **70%**

På Gotland – deltidsboende: **10%**

På fastlandet: **20%**

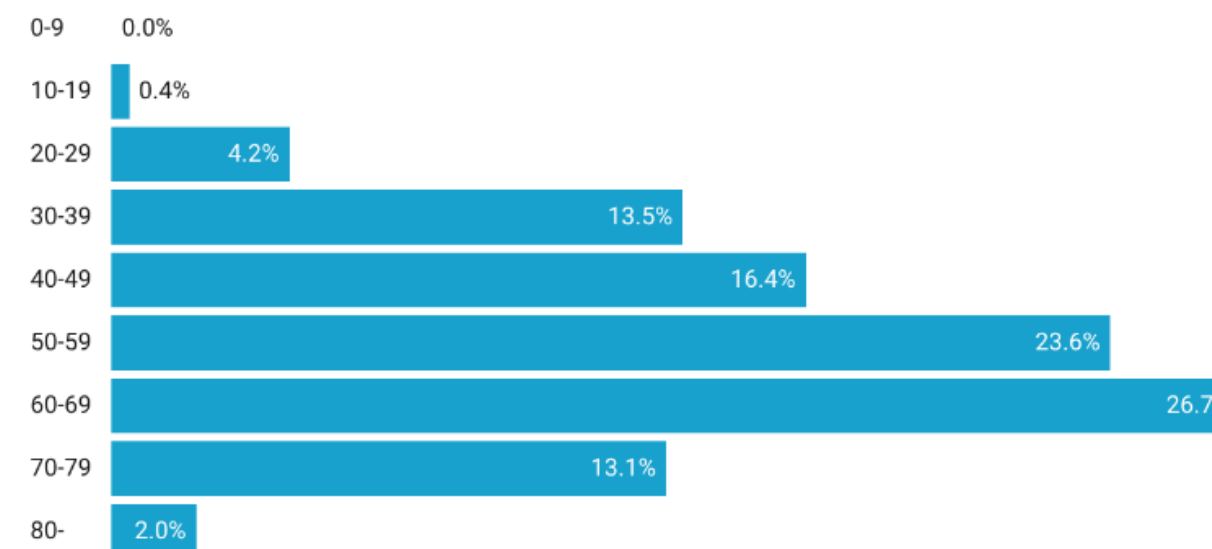
Kön?

Kvinna: **72%**

Man: **27%**

Annat/vill ej uppge: **2%**

Hur gammal är du?

Färjetrafiken - fritextsvaren

Vad är viktigast att bibehålla?	Andel av svarande (%)
Restid & Hastighet	30,3 %
Turtäthet & Antal avgångar	26,0 %
Fartygens standard	8,2 %
Hamnar	6,2 %
Personal & Bemötande	3,9 %
Möjlighet att ta med bil	0,8 %
Pendlingsmöjligheter	0,6 %

Totalt 1712 svar

Vad är viktigast att ändra?	Andel av svarande (%)
Biljettpriser	88,4 %
Tidtabeller & Turtider	5,1 %
Oskarshamnslinjen	5,1 %
Flex-biljetter	3,7 %
Platstillgång	2,8 %
Mat & Dryck ombord	2,7 %
Anslutningar & Bussar	1,5 %
Dynamisk prissättning	1,0 %

Totalt 2080 svar

Färjetrafiken - fritextsvaren

Övriga synpunkter	Andel av svarande (%)
Sociala konsekvenser (Familj/Isolering)	7,9 %
Ägandeform (Statligt/Infrastruktur)	4,4 %
Miljö & Klimat	3,1 %
Ekonomi & Transparens	2,2 %

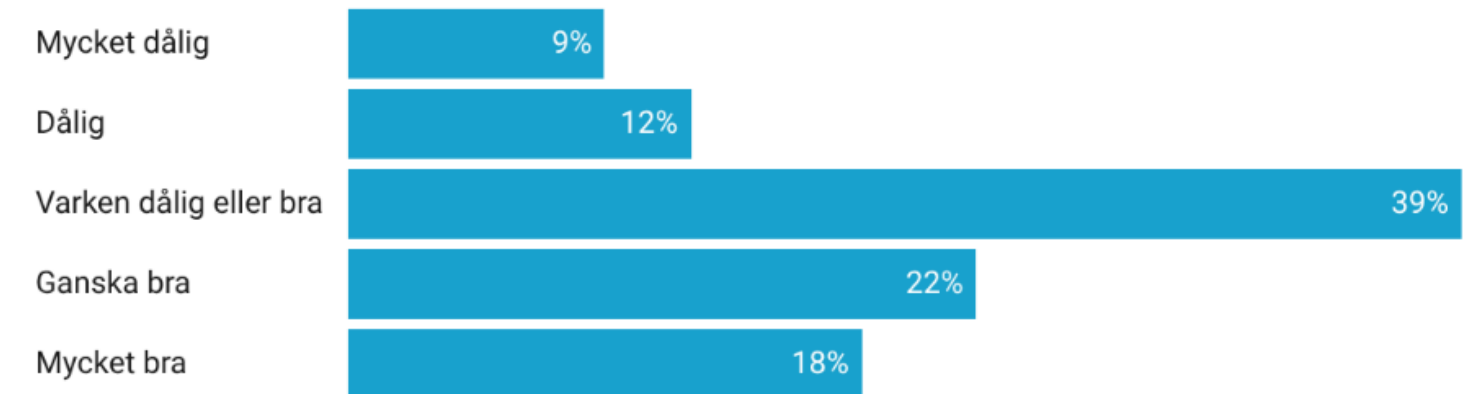
Totalt 1354 svar

Hur upplever du flygtrafiken till och från Gotland

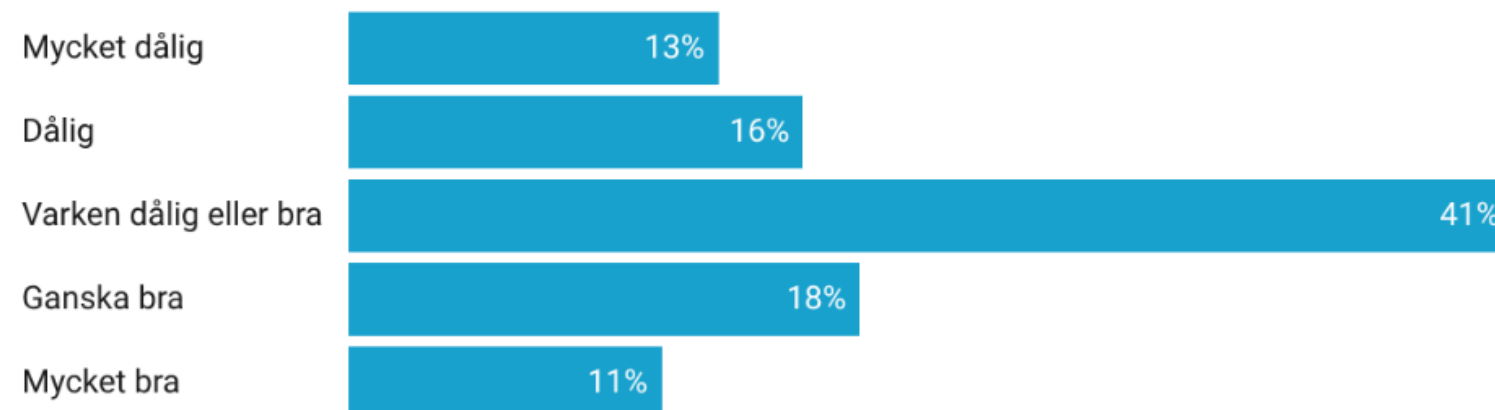
Prisnivå

Platstillgång

Tidtabell

Analys - Vad säger frisvaren?

Priset är för högt – och flygets potential som komplement till färjan utnyttjas därför inte.

Brommalinjen är viktig – och måste värnas.

Flyget går i störst utsträckning till Stockholm – men gotlänningar behöver ta sig söderut.

Vad händer nu?

- Tillsammans med upphandlad kommunikationsbyrå förbereds ett rapportutkast och kommunikationsupplägg inför Trafikrådets möte 9/9.

En svensk landsvägsprincip

Omvärldsanalys och förslag på modell i en
svensk kontext

Rapportinnehåll

- en omvärldsbevakning med en beskrivning av Danmarks, Norges, Skottlands och Greklands val av modell för att säkerställa likvärdiga priser för resande till och från öar
- en modell för hur en svensk landsvägsprincip kan utformas

Omvärldsbevakning

Subventionssystem finns i ett flertal länder där invånare på öar får specifika rabatter för färjetrafik, men det är relativt få länder som har implementerat en landsvägsprincip för färjetrafik, särskilt i Europa.

Exempel Skottland: road equivalence tariff

- RET=en fast grundavgift+ en avståndsberoende komponent
- Pilotprojekt startades 2008. Systemet fullt ut infört 2015
- Passagerarpriserna sjönk med cirka 40 procent jämfört med tidigare nivåer
- Inte samma effekt för gods: *"En åkare uppskattade t.ex. att en halvering av färjetariffen bara sänkte totala logistikkostnaden cirka 10 procent"*
- Under piloten skedde ca 20 procent fler passagerarresor jämfört med motsvarande period året innan

= lägre priser kan ge tydliga tillgänglighets- och regionalpolitiska vinster, men kräver också hantering av kapacitet.

En svensk landsvägsprincip

För en sträcka motsvarande avståndet mellan Nynäshamn och Visby och utifrån Trafikverkets analysvärden för transportkostnader blir priset

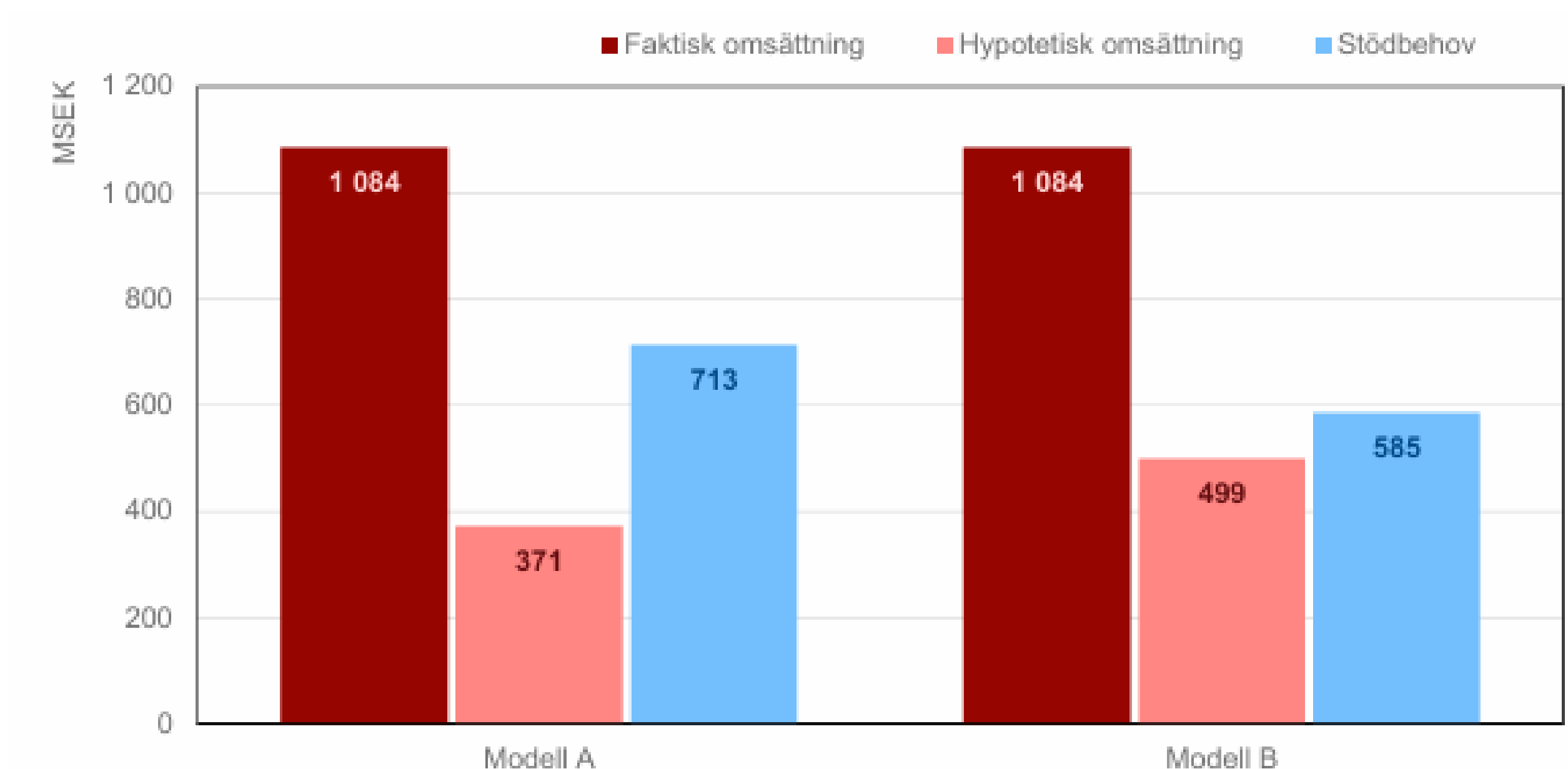
- 409 kronor för personbil
(avstånd*körkostnad per kilometer),
- 164 kronor för passagerare utan bil
- cirka 101 kronor per längdmeter för gods

Vad blir biljettpriset?

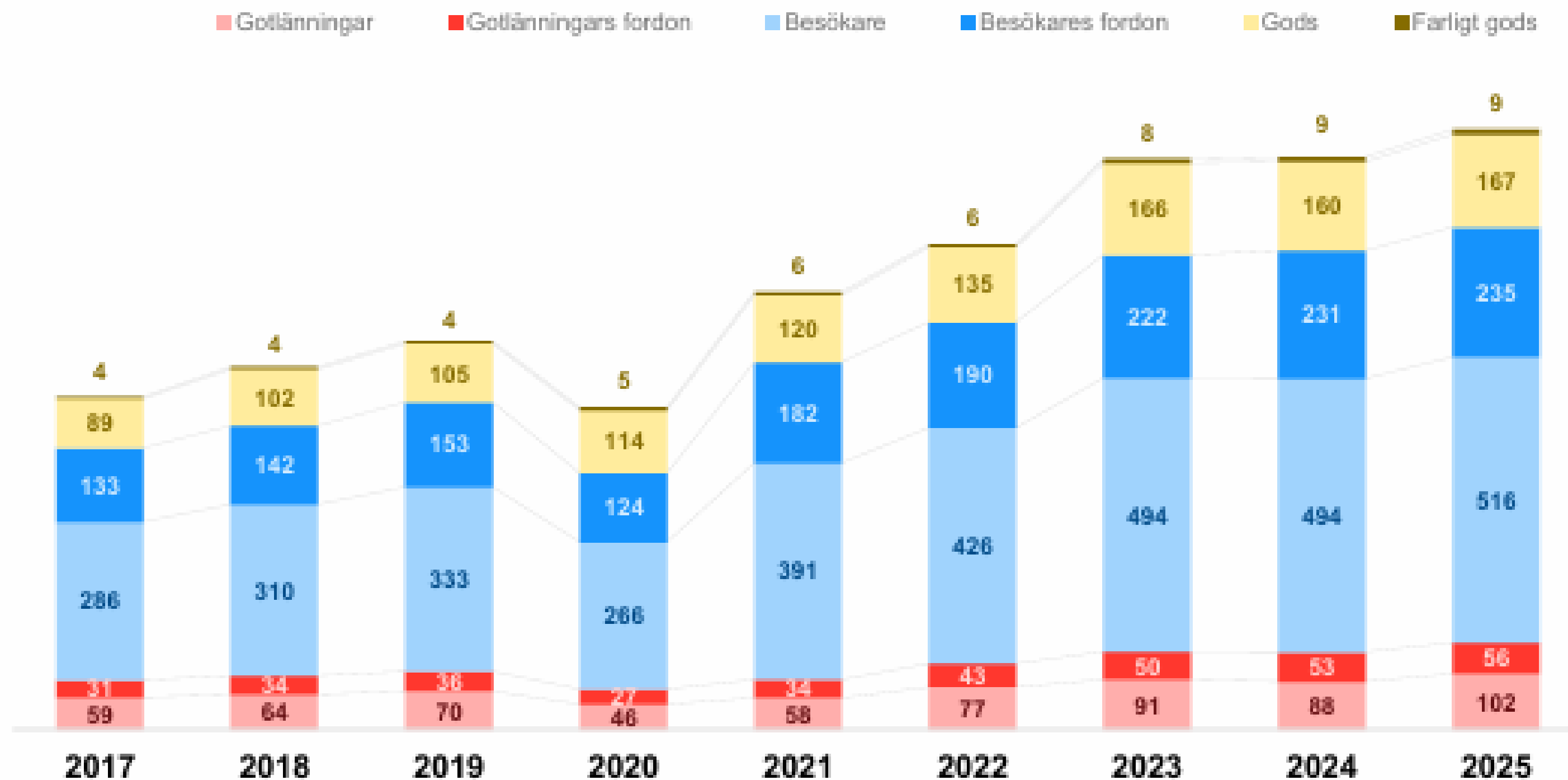
Tabell 11. Jämförelse mellan olika prissättningsmodeller och uppmätta priser för familjer och ensamresande.

Typresa – Pris för tur och retur	Lågsäsong	Modell A	Modell B
Gotländsk familj med personbil	3 261 kr	818 kr	1 802 kr
Besökande familj med personbil	5 657 kr	818 kr	1 802 kr
Gotländsk vuxen, utan fordon	892 kr	328 kr	328 kr
Gotländsk student, utan fordon	716 kr	328 kr	328 kr

Vad kostar det för staten?

Figur 12. Faktiska intäkter, hypotetiska intäkter och totalt statligt stödbehov efter modellalternativ, i miljoner kronor i 2025 års prisnivå.

Figur 4. Operatörens intäkter per kundkategori i miljoner kronor mellan åren 2017 - 2025. Källa: Trafikverket och Destination Gotland

Slutsats

en svensk landsvägsprincip är möjlig att utforma, men för ett konkret förslag krävs vidare utredningar kring *efterfrågeeffekter, kapacitetsbehov, fasta kostnader, samhällsekonomiska konsekvenser samt EU:s statsstödsregler.*